

VELJO TORMIS
(1930.-2017.)

Estonski skladatelj Veljo Tormis umro je ove godine u 86. godini života. Otac mu je bio crkvenjak u malom selu Kivi-Vigala gdje se brinuo za glazbeno podučavanje i sviranje orgulja. Tormis je tako od rana bio izložen glazbi a poglavito starim estonskim napjevima. Stoga i ne čudi da je kasnije kao skladatelj imao naglašeniji interes od svojih kolega za njegovanje tradicije baltičkih zemalja na području zbornih skladbi. Naime, u zrelijoj su mu dobi muzikološka istraživanja otkrila u pretkršćanskoj šamanističkoj kulturi potrebnu snažnu i jednostavnu izražajnost izbrušenu generacijama koja upravo korespondira suvremenom senzibilitetu i težnjama za vraćanjem izvorima i ponovnom definiranju zagubljenih značenja i uloge glazbe u svakodnevnom životu. Poviješću dobro ušćuvani estonski (baltički) glazbeni rezervat ponudio mu je harmonijsku slobodu, ritmičku originalnost, atraktivnost gorljivog i lirskog sjevernjačkog senzibiliteta, te ekspresivnu vokalnu tehniku. Za Tormisovu tehniku skladanja za zbor često se kaže da je svojevrsna “vokalna orkestracija” jer varira tekstore i kombinira glasove kako bi stvorio nove boje i, stječe se dojam, maksimalno iskoristio izražajne mogućnosti zbornog pjevanja. Upravo je iz tih razloga njegova popularnost u kriznim godinama mlade estonske države bila izuzetno velika. Tormis je posvetio cijeli svoj opus, prema vlastitim

riječima, nastojanju da dosegne suštinu glazbe, posežući gotovo isključivo u estonsko-baltičku tradiciju.

Izdvojimo ciklus zbornih skladbi “Zaboravljeni ljudi” koje je njegovo najpriznatije djelo pisano za mješoviti zbor. Svi tekstovi iz ovoga ciklusa zrače panteističkom opojnošću koja korelira s najstarijim sačuvanim epovima i pjesmama ove tematike pretkršćanskog doba te s Virgilijevim eklozima. Ta mu je arhetipska snaga omogućila artikuliranje vlastitog stila, a nameće se sličnost s Bartokom i mađarskom glazbenom tradicijom. Izmjena ostinatnih i plesnih ritmova, variranje tekstura, znalačko kombiniranje glasova, uporaba donekle egzotičnih harmonija, izmjene solo i zbornog pjevanja te govornog pjeva u kontekstu atraktivnog, gorljivog, lirskog i ekspresivnog (manje nam poznatog) sjevernjačkog senzibiliteta nudi na kraju milenija željenu i pomodnu utopističku viziju izgubljenih rajeva.

Izabrana diskografija:

Forgoten Peoples	ECM 434 275
Litany to Thunder	ECM 465 223
Casting a Spell	Virgin 5 45185
Works for Male Choir	BIS SACD 1993